

ŚLĄSKI ZWIĄZEK CHÓRÓW I ORKIESTR

Kalendarium wydarzeń

- Karol Musioł, bibliotekarz, w latach 1958-1982 dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach; publikacja *Tradycje śląskiej kultury muzycznej*, w: *Rozwój muzyki artystycznej od średniowiecza do klasycyzmu*, 1977/4: „najcenniejsze w przeszłości Śląska było wzajemne przekazywanie zdobyczy muzyki między poszczególnymi krajami, gdyż już od najwcześniejszego okresu rozwoju kultury muzycznej Ziemia Śląska była pomostem między Wschodem i Zachodem. W tym aspekcie należy oceniać znaczenie muzyki śląskiej dla dziejów regionu, jej wkład w kulturę ogólnonarodową oraz jej udział w rozwoju muzyki europejskiej.”
- Marek Szoltysek, rybnicki historyk, artykuł *Łąka Muzykantów* w „Gazecie Rybnickiej” 4/1997: „przy rybnickim kościele parafialnym była licząca około 10 osób orkiestra dęta, zwana wtedy „cappella”. Powstała ona bardzo wcześnie, bo już w 1496 roku. Jej twórcą był rybniczanie Tomasz Naczyński, który uczynił specjalną fundację na rzecz kapeli kościelnej w Rybniku. Zespół utrzymywał się z zysków z ufundowanego specjalnie stawu rybnego, zwanego „Podrosochaczem”. Muzycy w zamian za granie w niedziele i święta otrzymywali wynagrodzenie w postaci ryb, które wyhodowano w ich stawie. (...) jeszcze w 1736 roku w parafialnych dokumentach natrafiamy na wzmiankę, że na jej potrzeby zakupiono bęben, cztery puzony i cztery waltornie. Prawdopodobnie w XIX wieku kapela przestała istnieć, a przeznaczony na jej utrzymanie staw został zasypany. Powstała w jego miejscu łąka, którą rybniczanie powszechnie nazywali ‘Łąką Muzykantów’.”
- Rajmund Hanke, prezes ŚZChiO 1985-2007, *Księga Najstarszych Chórów i Orkiestr Województwa Śląskiego*, (2003, rozdz. 1): „Akt narodzin ruchu chóralnego na potrzeby najszerszych kręgów społecznych miał miejsce w okresie Wiosny Ludów. Jednocześnie jest rzeczą charakterystyczną, że zorganizowane śpiewactwo zawsze osiągało swoje apogeum w okresach ważnych historycznych wydarzeń, przekształceń, zmian, tj. urzeczywistniania długo wyczekiwanego marzeń.”
- Rajmund Hanke, *Słownik polskiego śpiewactwa na Górnym Śląsku*, 2001, *Chóry i teatry*: „społeczny ruch kulturalny na tym polu dominował na G. Śl. od II poł. XIX w. do pierwszych lat po II wojnie światowej. (...) Tryumfowały sztuki w opracowaniu muzycznym. Najczęściej grano obrazy wiejskie Piotra Kołodzieja ‘Wycuźnik’ z muz. A. Wrońskiego (43 razy, po raz pierwszy w 1883 w Królewskiej Hucie); komedię P. Kołodzieja ‘Dziesięć tysięcy marek’ z muz. O. Hesego i A. Wrońskiego (32 razy). (...) Pierwsze ‘Jasełka’ wystawił Karol Miarka w Królewskiej Hucie w 1869; najczęściej oglądano ‘Jasełka’ M. Konopnickiej z muz. P. Maszyńskiego. W latach 1923-1938 śpiewacy zrzeszeni w ZŚKŚ [Związku Śląskich Kół Śpiewaczych – dop. autora] dali 2179 przedstawień.”

- Do najstarszych modlitewników i śpiewników pieśni nabożnych wydanych na G. Śląsku w j. polskim należą m.in. *Książka Modlitewna dla Katolickiej Młodzieży szkolnej iako też Dorosley*, wydana w drukarni T. Prochaski w Cieszynie, 1823, (zbiorek sygnowany inicjałami J. B. – ks. Jan Brzuska); *Kancyonał katolicki zawierający Modlitwy i Pieśni...*, Opole 1840, zbiór sygnowany inicjałami P. H. – ks. Peter Hlubek; *Dostateczny śpiewnik kościelny i domowy*, autorstwa Karola Piekoszewskiego, N. Piekary 1850, *Kancyonał czyli Śpiewnik dla chrześcijan ewangelickich*, autorstwa ks. ew. Jerzego Bogusława Heczki, Cieszyn 1865.

1848 – Zjazd Słowiański w Pradze – Ślązacy po raz pierwszy zmanifestowali przynależność do narodowości polskiej.

1849 – Piekary Śląskie – podczas pobytu w Piekarach Śląskich kardynała Melchiora von Diepenbrock z diecezji wrocławskiej, w związku z konsekracją dzisiejszej Bazyliki mniejszej pw. NMP i św. Bartłomieja, podczas mszy św., niesporów i wieczorem wystąpił chór, wykonując pieśni w j. polskim; złożony był z chłopców i dziewcząt oraz dwóch młodych księży i śpiewał na głosy; wydarzenie odnotowała najdawniejsza wzmianka prasowa o działalności polskich chórów na Śląsku.

Organizacje wspierające rozwój śpiewu zbiorowego:

1869 – Kasyno Polsko-Katolickie w Bytomiu – założyciele: ks. Norbert Bonczyk i ks. Konstanty Damrot,

1869 – Kasyno Polsko-Katolickie w Chorzowie (d. Królewska Huta) – założyciel: Karol Miarka.

1871 – rozwijają się na Górnym Śląsku Towarzystwa św. Alojzego, przyczyniając się do upowszechnienia śpiewów chóralnych. Do 1897 działało ok. 50 grup.

1893 – powstało Towarzystwo Śpiewacze LUTNIA w Opolu, jeden z pierwszych polskich chórów na Górnym Śląsku.

1895 – z inicjatywy Jana Gaetnera powstało Towarzystwo Śpiewacze SILESIA w Chorzowie (d. Królewska Huta), najstarszy polski chór w tym mieście. (13.03) – powstało polskie Towarzystwo Śpiewacze LUTNIA w Bogucicach.

1902 – powstał Chór CANTATE przy parafii ewangelickiej w Chorzowie – najstarszy ewangelicki chór na Górnym Śląsku, a w 1904 r. LARGO CANTABILE przy parafii Zmartwychwstania Pańskiego w Katowicach; Chór Ewangelicki w Ustroniu 1898.

1905-1909 – powstają najstarsze kościelne chóry katolickie na Górnym Śląsku: w 1905 przy parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Nakle Śl., w 1908 Chór CECYLIA przy parafii NMP i św. Bartłomieja Apostoła w Piekarach Śl. i w 1909 Chór im. ŚW. CECYLII przy parafii św. Szczepana w Bogucicach.

1907-08 – powstają najstarsze, działające do dziś chóry na Śląsku: LUTNIA w Pszczynie 1907, a w 1908 HARMONIA w Mikołowie (początkowo wstąpiła do Związku Polskich Kół Śpiewaczych w Wielkim Księstwie Poznańskim w Poznaniu), LUTNIA w Chorzowie i CECYLIA w Rydułtowach.

1909 – Zadole – pierwsze na Śląsku Święto Pieśni – udział wzięło 8 chórów: JEDNOŚĆ z Bytomia, HARMONIA z Józefowca i HARMONIA z Mikołowa, LUTNIA z Chorzowa i LUTNIA z Nowej Wsi (Ruda Śl.), HALKA z Piekar Śl. i HALKA z Załęża, CHÓR im. S. MONIUSZKI ze Świętochłowic – **zainicjował i dyrygował Leon Poniecki**. Z bytomskiej JEDNOŚCI pochodzili: Michał Wolski – prezes chóru, Janina Żnińska, Jan Fojcik, Jan Ligoń, Leon Poniecki – współtwórca Związku.

18.04.1910 – powołano **ZWIĄZEK ŚLĄSKICH KÓŁ ŚPIEWACZYCH (ZŚKŚ)** z siedzibą w Bytomiu – pierwsze na Górnym Śląsku stowarzyszenie łączące polskie chóry; obejmował Górny Śląsk ze Śląskiem Opolskim i Cieszyńskim oraz Zaolzie (**założyciel** – **Michał Wolski**, 1866-1922, aptekarz z Wielkopolski). Przedstawiony wówczas Statut opracował bytomski adwokat Kazimierz Czapla. Związek powstał jako forma ochrony śpiewaków i dyrygentów przed restrykcjami, stosowanymi przez władze niemieckie za propagowanie kultury i pieśni polskiej. Starszym od ZSKŚ jest tylko założony w 1892 Związek Polskich Kół Śpiewaczych na Wielkie Księstwo Poznańskie (późniejszy Wielkopolski Związek Śpiewaczy). Należy za Janem Fojcikiem podkreślić, że z Poznaniem bliższe relacje nawiązano dopiero w maju 1912, gdy ZSKŚ już się umocnił.

ZADOLE – w obwodzie przemysłowym było zakazane urządzenie publicznych polskich imprez, z tego powodu Michał Wolski stosowne miejsce znalazł w pobliskim powiecie rolniczym, w gminie Piotrowice. Wydzierżawił 4 morgi (ok. 2 hektary) i dlatego inicjatywa Leona Ponieckiego, dotycząca śpiewaczych zjazdów, mogła zostać wpisana do kalendarza imprez ZSKŚ. Zjazdy chóralne odbywały się tam w latach 1909-1913.

08.10.1911 – **I zjazd polskich kół śpiewaczych na Górnym Śląsku pod auspicjami ZSKŚ** (z udziałem 14 chórów i ok. 1800 publiczności) – Zadole; II zjazd w 1912 – 48 chórów, III zjazd w 1913 – 38 chórów. Do wybuchu wojny w zjazdach uczestniczyło 100 chórów.

1913 – Walne Zebranie Delegatów, reprezentujących 37 kół śpiewaczych; utworzono 4 okręgi: Bytomski, Katowicko-Pszczynski, Gliwicko-Zaborski, Rybnicko-Raciborski.

1914 – Zjazd Śpiewaczy w Poznaniu, na którym śpiewacy ŚKŚ koncertowali wspólnie ze śpiewakami m.in. z Wielkopolski, Pomorza, Westfalii, Berlina i innych regionów.

1919 (27.12) – pierwsze zebranie ZSKŚ po wojnie, z udziałem 270 delegatów ze 117 chórów – I naczelnym dyrygentem (dyrektorem artystycznym) Związku został Julian Samulowski z Żor, absolwent szkoły muzycznej w Ratyzbonie. Powołano nowe okręgi: w miejsce dotychczasowych czterech utworzono 20. Podjęto uchwałę o wprowadzeniu *Roty* – kompozycji F. Nowowiejskiego do słów Marii Konopnickiej jako obowiązkowej pieśni rozpoczynającej zebranie chóru.

1920 (1.05) – Nadzwyczajny Zjazd Delegatów; przy udziale 260 delegatów ze 161 zespołów zatwierdzono nowy Statut.

1920 (17.11-16.12) – I Kurs dla dyrygentów. Zajęcia odbywały się codziennie przez 7 godzin. Egzaminował Julian Samulowski, w obecności Michała Wolskiego i Wandy Wasilewskiej.

1922 – po plebiscycie i podziale Śląska powstały dwa oddzielne zarządy: Związek utworzony dla części niemieckiej zachował dotychczasową nazwę, siedzibę i objął 129 kół, Związek dla części polskiej przyjął nazwę **Związek Kół Śpiewaczych Województwa Śląskiego z siedzibą w Katowicach** i objął 225 zespołów. Wspólnym prezesem był nadal Michał Wolski, a sekretarzem Jan Fojcik.

1920-39 – Okręgowe Zjazdy Śpiewacze (składały się z zawodów śpiewaczych, występów pozakonkursowych oraz koncertów połączonych chórów).

1920 (15.11) – **ŚPIEWAK ŚLĄSKI** – ukazał się w Bytomiu pierwszy numer czasopisma literacko-muzycznego. W pewnym okresie – od nr 1 (1926) do 6 (1939) i po wojnie od 1946 do nr 9 (1948) czasopismo nosiło nazwę „ŚPIEWAK” z dodatkową informacją: Organ Związku

Śląskich Kół Śpiewaczych. Zlikwidowany w 1949 roku po podziałach administracyjnych w Polsce Ludowej, wznowiony w 1985. Od 1/2010 – barwne okładki i większy format, od 2/2017 – wydania w pełni kolorowe, od 3/2019 nowy układ graficzny, od 1/2024 (nr 447) – nowa formuła.

1924 – Poznań (8-10.06) – XI Wielkopolski – II Wszechpolski Zjazd Śpiewaczy (I w 1914) z udziałem 660 chórzystów ze Śląska (wyjazd specjalnym pociągiem). W popisach zbiorowych chór męski uzyskał II miejsce, a zbiorowy chór mieszany IV. Niekorzystnie wypadły chóry w popisach indywidualnych, co rozbudziło aspiracje artystyczne, które nadzwyczajne rezultaty przyniosły już w latach 30.

1925 – I Ogólnos Śląski Zjazd Śpiewaczy – Katowice; II Zjazd odbył się w 1936: powrócono do dawnej nazwy: **Śląski Związek Kół Śpiewaczych**.

1926 (11.04) – powstał Związek Polskich Kół Śpiewaczych na Śląsku Opolskim (wcześniej było to niemożliwe); działał do 1939.

1927 (6.02) – po podziale Śląska Cieszyńskiego w 1920 – powołano Związek Polskich Chórów Czechosłowackich, który objął 23 chóry z 930 członkami.

1928 – powołano Związek Polskich Chórów Kościelnych Diecezji Śląskiej (najstarszy zrzeszony chór działał przy parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Nakle Śl. – od 1905) pod protektorem biskupa katowickiego ks. Augusta Hlonda. Pierwszym prezesem był ks. Wilhelm Kasperlik, a od 1934 ks. Rober Gajda.

1929 – Poznań (18-21.05) – Wszechsłowiański Zjazd Śpiewaków – największe przedsięwzięcie społecznego ruchu muzycznego w XX w., z udziałem Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, Prymasa Polski ks. kard. Augusta Hlonda i Ignacego Jana Paderewskiego. Ze Śląska pojechało 2,5 tysiąca śpiewaków. Połączony chór 18 tys. śpiewaków na Stadionie Miejskim wykonał *Ojczyznę* Feliksa Nowowiejskiego pod jego dyрекcją. Zbiorowymi chórmi ze Śląska – męskim i mieszanym, dyrygował z wielkim powodzeniem prezes ZSKŚ Stefan Marian Stoiński.

1930 – POMNIK STANISŁAWA MONIUSZKI – powstał z inicjatywy prezesa (i dyrygenta) SZKŚ Stefana Mariana Stoińskiego, wyłącznie ze składek śląskich śpiewaków (20 699,98 zł.). Odlany z brązu w Mikołowskich Zakładach Metalurgicznych, wg projektu Wincentego i Stefana Chorembskich, odsłonięty na Placu Karola Miarki w Katowicach 8 czerwca, z udziałem 6 tys. śpiewaków i orkiestry dętej liczącej 300 muzyków. Pod dyрекcją S.M. Stoińskiego wykonano *Gaude Mater*, S. Moniuszki *Pieśń poranną* i P. Maszyńskiego *Śląską Rotę*. Uroczystości trwały trzy dni. Po zniszczeniach wojennych pomnik został odbudowany i ponownie odsłonięty 20 września 1959.

1934 – na skutek ustawy Sejmu Rzeczypospolitej nazwa SZKŚ zmieniła się na Stowarzyszenie Śpiewaków Śląskich i obowiązywała do 1939. Po wojnie ponownie przywrócono nazwę SZKŚ.

1936 (27-29.06) – Warszawa – Złot Chórów Polskich, z udziałem 10 chórów ze Śląska, zbiorowego chóru mieszanego ze Śląska Opolskiego oraz 400-osobowego chóru rodaków z Zaolzia.

1936 – powstało pismo „Przyjaciel Pieśni” jako organ Związku Polskich Kół Śpiewaczych na Śląsku Opolskim. Miesięcznik wydawano w Zabrze od połowy kwietnia 1936 do czerwca 1939. Pierwszym redaktorem był August Kowalski, następnie Jan Łangowski.

1937 – pogrzeb Karola Szymanowskiego w Krakowie – ze Śląska, specjalnym pociągami, na uroczystości pojechało 30 chórów i delegacji z 14 sztandarami.

1937 – z inicjatywy i pod red. ks. Roberta Gajdy ukazywało się (do połowy 1939) czasopismo – miesięcznik „Wiadomości Związku Polskich Chórów Kościelnych Diecezji Katowickiej”.

1948 – zawieszono działalność ŚPIEWAKA ŚLĄSKIEGO. Powołano ŻYCIE ŚPIEWACZE – organ Rady Naczelnej Zjednoczenia Polskich Związków Śpiewaczych. W 1974 przyjęto tytuł ŻYCIE MUZYCZNE, a wydawcą czasopisma został (i jest do dzisiaj) Polski Związek Chórów i Orkiestr.

1950 – kapelmistrz Mieczysław Kosewski zainicjował utworzenie Związku Amatorskich Orkiestr Dętych o zasięgu ogólnopolskim z siedzibą w Katowicach. Ówczesne władze partyjne do tego nie dopuściły, jednak orkiestry dęte dołączono zarówno do Zjednoczenia Polskich Związków Śpiewaczych, jak też do ŚZKŚ (w nazwach obydwu stowarzyszeń dodano: I Instrumentalnych).

1949-1982 – w wyniku metod zarządzania kulturą nastąpiła likwidacja 180 chórów: ze stanu 235 w roku 1949 do 55 w roku 1982. Inaczej było z orkiestrami dętymi: w latach 1950 (powołanie Związku Amatorskich Orkiestr Dętych w Polsce z siedzibą w Katowicach) do 1987 przybyło ich z 20 do 167, dzięki mecenatowi przemysłu.

1960 – 50-lecie ZŚKŚ – koncert w Filharmonii Śląskiej pod dyr. Karola Stryi. Napisany na tę okazję przez Józefa Świdra *Tryptyk Powstańczy* wykonali: solo Stanisława Marciniak-Gowarzewska, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Śląskiej oraz połączone chóry ZŚKŚ: chóry mieszane – OGNIWO z Katowic, HARMONIA z Mikołowa, DZWON z Orzesza, męskie – ECHO z Katowic, HEJNAŁ z Katowic-Piotrowic, Chór Żeński Liceum Muzycznego im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Orkiestra Dęta KWK Miechów.

1974 (1.01) – ŚZKŚ stał się Oddziałem Śląskim PZChiO. Dotychczasowe Zjednoczenie Polskich Związków Śpiewaczych i Instrumentalnych przekształcono w Polski Związek Chórów i Orkiestr, a działające autonomicznie związki regionalne przekształcono w Oddziały terenowe PZChiO.

Polski Związek Chórów i Orkiestr – taką nazwę wprowadzono 1 stycznia 1974; jest kontynuatorem Zjednoczenia Polskich Związków Śpiewaczych, które zostało powołane decyzją komisji statutowej i przedstawicieli zarządów poszczególnych związków 7 grudnia 1924, w ramach II Wszechpolskiego Zjazdu Stowarzyszeń Śpiewaczych w Warszawie. Pierwszy Walny Zjazd Delegatów odbył się 18 października 1925 w Warszawie i ta data uznana jest oficjalnie za początek działalności PZChiO, jako centralnej organizacji zrzeszającej wszystkie związki regionalne i działające zespoły (wg notki ze strony internetowej PZChiO).

Wg zmian administracyjnych wyodrębniono w PZChiO:

1976 – Oddział Bielski,

1989 – Oddział Częstochowski.

1979 – ufundowanie sztandaru OŚ PZChiO z inicjatywy ówczesnego prezesa Rudolfa Kostorza (jednocześnie sekretarza Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych w Katowicach – sponsora sztandaru).

1983 – Katowice-Muchowiec – chór liczący 1120 osób (27 chórów, w tym 14 zrzeszonych, 11 parafialnych) i dwie orkiestry – witały na lotnisku papieża Jana Pawła II rozpoczynającego II pielgrzymkę do Polski (w przeddzień, w strugach deszczu, odbyła się próba); głównym organizatorem był Roman Warzecha, a dyrygował Mieczysław Dziendziel. Po latach izolacji chórów od Kościoła był to wielki zlot integrujący śląskich śpiewaków.

1983 – I Ogólnopolski Festiwal Polskiej Pieśni Chóralnej, z corocznym finałem w Katowicach (po wieloetapowych eliminacjach w całej Polsce); zaniechany w 1991 z powodów finansowych, przywrócony w 1996 w cyklu dwuletnim, naprzemiennie z Górnośląskimi Konfrontacjami Chóralnymi i Orkiestralnymi.

1985 – 75-lecie Oddziału Śląskiego PZChiO – koncert chórów w Operze Bytomskiej. Wykonawcy: chóry mieszane – OGNIWO z Katowic, HARMONIA z Mikołowa, DZWON z Orzesza, ECHO z Łazisk Górnych; chóry męskie – ECHO z Katowic, HEJNAŁ z Katowic-Piotrowic; młodzieżowe – BEL CANTO z Rybnika, RESONANS CON TUTTI z Zabrze, SCHOLA CANTORUM z Knuruwa.

1985 - wykonano Laur 75-lecia OŚ PZChiO oraz medal Jana Fojcika. Projekt i wykonanie Zygmunt Brachmański – wybitny śląski rzeźbiarz, twórca pomników na Śląsku, autor wielu statuetek tworzonych z okazji różnych wydarzeń, m.in. statuetki Stanisława Moniuszki, przyznawanej przez ŚZChiO.

1985 – wznowienie wydawania „Śpiewaka Śląskiego” (przerwa od 1949); otrzymał format A4, a drukowany był na powielarce spirytusowej. 2004 – wraz z dodatkiem nutowym pn. Śląskie Zeszyty Nutowe.

1985-2008 – organizowano wojewódzkie eliminacje kwalifikujące do finału Ogólnopolskiego Konkursu Chórów a Cappella Dzieci i Młodzieży w Bydgoszczy. Największe sukcesy odnosiły chóry RESONANS CON TUTTI z Zabrze, SCHOLA CANTORUM z Knuruwa, BEL CANTO z Rybnika.

W Teatrze ATENEUM w Katowicach organizowano koncerty pod nazwą DZIECI DZIECIOM dla szkół podstawowych. Organizatorami tych przedsięwzięć byli: Barbara Zielonka-Rusin, Ruffin Bańczyk, Zdzisław Czenczek, Roman Warzecha.

1991 – powołano Oddział Zaolziański PZChiO – pierwszy zagraniczny oddział, pozostający jednocześnie w strukturach Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji oraz Unie Českých Pěveckých Sborů.

1991 – zainicjowano pielgrzymki chórów i orkiestr Górnego Śląska do Stolicy Apostolskiej – w maju do Rzymu wyjechało 10 autokarów ze śpiewakami i muzykami, w czerwcu 9, a we wrześniu 6. W sumie w pielgrzymkach (w latach 1991-1995) wzięło udział 2,5 tys. osób.

1992 (3.12) – na wniosek ZG OŚ PZChiO metropolita katowicki abp Damian Zimoń ustanowił godność Kapelana Związku i powierzył ją ks. dr. Antoniemu Reginkowi, członkowi Zarządu od 1986. Była to wówczas jedyna tego typu godność w Polsce.

1993 – I TROJOK ŚLĄSKI w Katowicach – impreza łącząca chóry zrzeszone w ówczesnych Oddziałach Bielskim i Śląskim Polskiego Związku Chórów i Orkiestr, w Polskim Związku Kulturalno-Oświatowym w Republice Czeskiej oraz w Unii Chórów Czeskich. Powołany z inicjatywy Rajmunda Hanke i Zarządu Oddziału Śląskiego PZChiO; (w 2023 – XXX edycja). Odbywa się wymiennie w Polsce i na Zaolziu.

1993 – I Adoracja Chórów i Orkiestr Górnego Śląska przy Żłóbku Jezusowym – bazylika oo. Franciszkanów w Katowicach-Panewnikach pod auspicjami OŚ PZChiO (w 2024 XXXI edycja).

1995 – I Pielgrzymka Chórów i Orkiestr G. Śląska do sanktuarium Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej w Piekarach Śl.; zgromadziła 2,5 tys. uczestników.

1995 – I Festiwal Pieśni Maryjnej MAGNIFICAT w bazylice w Piekarach Śl. (eliminacje w pięciu kościołach Śląska objęły 51 chórów). II Festiwal (1986) odbył się w 100-lecie Kalwarii Piekarskiej. Od tej pory Festiwale odbywały się co dwa lata (wymiennie z Pielgrzymkami).

1995 – I Górnosławskie Konfrontacje Chóralne i Orkiestralne (z inicjatywy prezesa Rajmunda Hankego), zakładały odbudowę więzi śpiewactwa na terenach historycznego Górnego Śląska (zgodnie z zasięgiem ZŚKS). Kolejne edycje odbywały się w cyklu dwuletnim, przemiennie z Ogólnopolskim Festiwalem Polskiej Pieśni Chóralnej. W 1999 zorganizowano je w formie pikniku śpiewaczo-muzycznego w Skansenie Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku w Chorzowie i od tej pory odbywają się jako Górnosławskie Prezentacje Chórów i Orkiestr.

1996 – (19-20.10) I Ogólnopolski Festiwal Pieśni Chóralnej w Górnosławskim Centrum Kultury w Katowicach (rywalizowało 24 chóry) w ramach obchodów 70-lecia PZChiO.

1996 – I Międzynarodowa Nagroda im. Stanisława Moniuszki za wybitne zasługi dla społecznego ruchu muzycznego, przyznawana przez Kapitułę pod auspicjami ŚZChiO. Przewodniczącym Kapituły został Kapelan Związku, ks. dr Antoni Reginek. Autorem statuetki – na wzór pomnika ufundowanego przez śpiewaków śląskich w 1930 – jest śląski rzeźbiarz Zygmunt Brachmański. Nagroda przyznawana jest zwykle w ramach Święta Śląskiej Pieśni Chóralnej Trojok Śląski, stąd różne miejsca jej wręczania. Zmieniali się również fundatorzy, początkowo było nim Towarzystwo Zachęty Kultury w Katowicach, później wojewodowie: katowicki i bielski, następnie marszałek województwa śląskiego, OŚ PZChiO, jak też prezydent Katowic; obecnie rolę fundatora pełni ZG ŚZChiO. Jedną z pierwszych statuetek uhonorowano czasopismo „Śpiewak Śląski” (do 2023 włącznie – XXVII edycji nagrody i 162 laureatów).

1996 – Byczyna k/Opola – Zjazd Chórów Diecezji Katowickiej Kościoła Ewangelicko-Augsburgskiego (niektóre są zrzeszone w ŚZChiO).

1996 (10.06) – utworzono Śląską Bibliotekę Muzyczną jako stały dział Biblioteki Śląskiej w Katowicach i przekazano w depozyt zbiory Oddziału Śląskiego PZChiO (28.08.).

1998 (1-3.05) Katowice – Zjazd Chórów Słowiańskich w 150. rocznicę Zjazdu Słowiańskiego w Pradze (1848), gdzie Ślązacy po raz pierwszy zmanifestowali przynależność do narodowości polskiej; koncerty odbyły się w miastach woj. katowickiego, m.in. w Katowicach, Mikołowie, Łaziskach Górnych, Gierałtowicach, Orzeszu i Rybniku.

1999 – Górnosławskie Prezentacje Chórów i Orkiestr w Skansenie Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku w Chorzowie – zorganizowane po raz pierwszy w formie pikniku

śpiewaczo-muzycznego, w miejsce Górnośląskich Konfrontacji Chóralnych i Orkiestralnych, zainicjowanych w roku 85-lecia OŚ PZChiO. Od 2012 noszą imię Rajmunda Hanke.

2000 (12.11) – Zjazd Chórów Środkowej Europy, jako ukoronowanie 90-lecia OŚ PZChiO. W Filharmonii Śląskiej wystąpiły chóry z Czech, Niemiec, Ukrainy, Słowacji, Węgier, Białorusi, Zaolzia oraz zrzeszone w PZChiO.

2000 (15.04) – z okazji 90-lecia OŚ PZChiO powołano Konfraternię Najstarszych Chórów i Orkiestr Województwa Śląskiego. Zaliczono do niej liczące sobie wówczas co najmniej 90 lat zespoły: 32 chóry i 12 orkiestr dętych.

2005 (20-22.05) – I Ogólnopolski Zlot Chórów i Orkiestr w Licheniu, dedykowany Janowi Pawłowi II w 85. rocznicę urodzin oraz w dowód wdzięczności. Pomysłodawcą był prezes PZChiO Władysław Balicki. Ponieważ zmarł w grudniu 2004, organizację Zlotu przyjął OŚ PZChiO, a przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego został Roman Warzecha. Zarząd Główny PZChiO nie podjął się współorganizacji. Zlot zgromadził ok. 5 tys. Śpiewaków i muzyków. 2007 – II Zlot, 2009 – III Zlot.

2009 (19.04) – powołano ŚLĄSKI ZWIĄZEK CHÓRÓW I ORKIESTR, na Walnym Zjeździe, na skutek oddzielenia się od PZChiO, głosami 112 delegatów (3 wstrzymujące, 1 przeciw). Rejestracja tego faktu w Krajowym Rejestrze Sądowym posiada datę 18 grudnia 2009.

2009 – I Festiwal Pieśni Eucharystycznej „O Salutaris Hostia” – Katowice-Piotrowice, z inicjatywy prezesa Romana Warzechy; do 2019 – VI edycji.

2010 (03.05) – 100-lecie ŚZChiO; koncerty „Cały Śląsk Gra i Śpiewa”: Katowice, Tarnowskie Góry, Piekary Śl., Łaziska Górne, Rybnik, Wodzisław, Dom Kultury Zawodzie w Katowicach; ufundowano Medal Stulecia Związku Śląskich Kół Śpiewaczych (autor: Stanisław Brachmański); (22.05) – Biblioteka Śląska – Sympozjum Naukowe „Sto lat związku śpiewaczego i muzycznego”, którą poprowadził dyrektor Biblioteki prof. Jan Malicki, a referaty wygłosili: ks. prof. Antoni Reginek, prof. Krystyna Turek i mgr Andrzej Wójcik. Udział wzięły: CHÓR ARCHIKATEDRALNY, MODUS VIVENDI oraz ORKIESTRA DĘTA KWK SOŚNICA;

2010 (10.10) – 100-lecie ŚZChiO. Koncert Galowy w Górnośląskim Centrum Kultury im. Krystyny Bochenek w Katowicach. Wykonawcy: chóry mieszane – OGNIWO z Katowic, ARCHIKATEDRALNY z Katowic, HARMONIA z Mikołowa, MODUS VIVENDI z Katowic-Piotrowic; chóry młodzieżowe – RESONANS CON TUTTI z Zabrze, POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ w Gliwicach, BEL CANTO z Rybnika; ZESPÓŁ MUZYCZNY POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ oraz orkiestry dęte – KWK SOŚNICA, KATOWICE.

2011 – JUBILEUSZ 60-lecia pracy w ŚZChiO ELEONORY SŁADKOWSKIEJ (*14.01.1932-11.04.2019). Wywodziła się ze znakomitego rodu Stoińskich, krewna S.M. Stoińskiego. Od 1951 do 2017 była kierowniczką biura Związku. Jej następczynią została wnuczka Beata Jawoszek, która prowadziła biuro do końca roku 2022.

2017 – ŚZChiO otrzymał Nagrodę Unii Chórów Czeskich za wieloletnią współpracę i kontynuowanie inicjatywy organizowania Świąt Śląskiej Pieśni Chóralnej „Trojok Śląski”; odebrał ją prezes Roman Warzecha w SENACIE Republiki Czeskiej.

2021 (10.09) – na Placu Grunwaldzkim w Katowicach odsłonięcie popiersia Józefa Świdra, kompozytora muzyki chóralnej i dyrektora artystycznego Związku w latach 1969-75; wcześniej uhonorowani zostali także inni muzycy: Karol Stryja (2004), Henryk Mikołaj Górecki (2013), Wojciech Kilar (2014).

2022 (21.03 – 16.10) – po rezygnacji z funkcji prezesa Romana Warzechy, czas budowania Nowego Otwarcia Związku. W miesiącach do Walnego Zjazdu p.o. prezesa był dotychczasowy wiceprezes Feliks Sokoła.

2022 (16.10) – Walny Zjazd ŚZChiO w Piekarach Śl., na którym powołano nowy Zarząd z prezes Weroniką Czech na czele.

2022 (19-20.11) – XV Śląskie Święto Pieśni Chóralnej MAGNIFICAT – (przekształcona i rozbudowana formuła wcześniejszego Festiwalu Pieśni Maryjnej MAGNIFICAT), na które złożyły się: I Ogólnopolski Konkurs Chóralny wraz z warsztatami poprowadzonymi przez Jana Krutula, który skomponował na tę okazję utwór pt. *Magnificat* – kościół pw. św. Rodziny w Bytomiu-Bobrku oraz Festiwal dla Chórów ŚZChiO wraz z warsztatami – bazylika NMP w Piekarach Śl.

2023 (27.05) – Międzynarodowy Festiwal IV Noc Chórów w Rudzie Śląskiej – pierwsza edycja pod auspicjami ŚZChiO.

2023 (wrzesień) – otwarcie programu wolontariatu stałego i projektowego, gdzie działania są podejmowane na rzecz ŚZChiO w ramach trzech zespołów: ds. projektów i pozyskiwania funduszy, ds. czasopisma „Śpiewak Śląski”, ds. promocji pod opieką Korpusu Solidarności – narodowej organizacji dbającej o jakość współpracy między organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami. Koordynatorem wolontariuszy zostaje Kamil Gojowy.

2023 (16-19.11) – wizyta Koordynatora ds. organizacji i promocji Kamila Gojowego na „Weekendzie członkowskim” Europejskiego Stowarzyszenia Chóralnego (Wilno, Litwa). Przekazanie listu intencyjnego o chęci włączenia ŚZChiO w strukturę organizacji.

2024 (styczeń) rozpoczęcie starań o wpis *tradycji kulturowych śpiewu kolektywnego śląskich chórów i dedykowanej temu działalności ŚZChiO* do Krajowego Rejestru Dobrych Praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

2024 (02.03) – oficjalna informacja od Europejskiego Stowarzyszenia Chóralnego (ECA) o włączeniu ŚZChiO w poczet członków. List o przyjęciu nadesłała Sonja Greiner – Sekretarz Generalna Organizacji.

2024 – „Śpiewak Śląski” – nowym redaktorem zostaje Karolina Kopacz.

Dane statystyczne ŚZChiO:

1910 – 4 chóry
1921 – 354 chórów (po podziale Śląska: po stronie niemieckiej 129, po polskiej 225)
1939 – 335 chórów
1949 – 235 chórów
1982 – 55 chórów
2000 – 120 chórów i 51 orkiestr
2024 – 74 chóry i 11 orkiestr (działają w 8 okręgach: chorzowsko-świętochłowickim, gliwicko-zabrowskim, katowickim, mikołowskim, raciborskim, rybnickim, tarnogórskim, wodzisławskim)

Prezesi ŚZChiO:

1910-1922 – Michał Wolski
1922-1931 – Emanuel Imiela
1931-1935 – Stefan Marian Stoiński
1935-1939 – Tadeusz Saloni
1945 – Stefan Marian Stoiński
1945-1964 – Józef Ligęza
1964-1976 – Włodzimierz Stahl
1976-1980 – Rudolf Kostorz
1981-1985 – Zdzisław Pyzik
1985-2007 – Rajmund Hanke
2007-2022 – Roman Warzecha
od 2022 – Weronika Czech

Dyrektorzy artystyczni ŚZChiO:

1920-1921 – Julian Samulowski
1921-1925 – Teodor Lewandowski
1925-1932 – Stefan Marian Stoiński
1932-1939 – Leopold Janicki
1946-1948 – Juliusz Kandziora
1949-1950 – Piotr Dziemba
1951 – Józef Powroźniak
1952-1953 – Leopold Janicki
1954-1960 – Józef Ryling
1961-1967 – Józef Janicki
1969-1975 – Józef Świder
1975-1976 – Józef Szulc
1976-1981 – Józef Szwed
1981-1985 – Marian Kubica
1985-2008 – Barbara Zielonka-Rusin
2008-2016 – Krzysztof Kaganiec
od 2016 – Iwona Melson

Redaktorzy Śpiewaka Śląskiego: (1920-39, 1946-48, 1985-2024)

1920-1921 – Joanna Żnińska

1922-1926 – Jan Fojcik

1926-1929 – Stefan Marian Stoiński

1947-1948 – Józef Michałowski

1985-2009 – Rajmund Hanke

2/1988-1-2/1992 Stanisław Wilczek

2010-2023 – Andrzej Wójcik

od 2024 – Karolina Kopacz

OPRACOWANIE: Iwona Melson